

Projekt Duga iznad Kule 2015 detaljnije

Projekt Ministarstva kulture RH; predlaga i nositelj Društvo za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića - Mostovi

Podršku projektu su dali: Zadarska županija, Grad Benkovac, Narodni muzej Zadar, Sveučilište u Zadru, SNV Zagreb, VSNM grada Zadra i Mjesni odbor Islam Grčki.

Ojkanje/groktanje su uvriježeni nazivi za najstariji sloj tradicijskih pjevanja na područjima Hrvatske koje po etnografskoj podjeli spadaju u područje dinarskog areala. Radi se o arhaičkom pjevanju za koje je karakteristično potresanje glasom posebnim načinom pjevanja *iz grla*. Ovu vrstu pjevanja, koju često nazivaju *starinskim* pjevanjem, izvodi pojedinac solo ili mnogo ljudi i pojedinac uz pratnju drugoga glasa koji u momentu potresanja leži na duljem pratećem tonu.

Ojkanje je opstalo zahvaljujući skupinama lokalnih narodnih pjevačica koji su tu tradiciju prenosili pjevajući i na seoskim svečanostima. Danas se ojkanje prenosi i naučava oralno u folklornim društvima (KUD-ovima), ali i audio i video medijima. No, vještina tehnika individualnog tresenja glasom i brojnih dvodijelnih oblika ovisi većinom o talentiranim i vještim pjevačima i njihovoj sposobnosti obrazovanja novih generacija.

Važnost ovog pjevanja prepoznalo je Ministarstvo kulture RH koje ju je upisom u Registar kulturnih dobara RH istaknulo kao nematerijalnu baštinu vrijednu javnoga promoviranja i poticanja lokalne kreativnosti i raznolikosti, posebno zbog svoje specifičnosti na području Dinarskog areala.

Nakon niz predradnji i akcija glazbeni izričaj *ojkanje* je upisan 2010.g. i na UNESCO-vu listu nematerijalne kulturne baštine, kao baština kojoj je potrebna hitna zaštita.

Neprestana seoba seoskog stanovništva u grad kao trajni proces, te dodatno veliki gubici stanovništva u nedavnom ratu reducirali su broj izvornika ojkana u Zadarskom zaleđu, a time su se izgubili mnogi arhaični stilovi i oblici solo pjevanja. Stoga i UNESCO ističe potrebu prijenosa ovog tradicijskog načina pjevanja na mlađu generaciju, za što je potrebno istraživanje, dokumentiranje i međunarodna razmjena znanja i iskustava s društvima koje imaju istu i sličnu tradiciju ovog posebnog načina pjevanja.

Nadalje, kako je ojkanje nematerijalno kulturno dobro jednako prisutno i u hrvatskom i u srpskom entitetu relevantnog areala važno je osigurati da se doprinos, dobrim dijelom izbjeglog, srpskog entiteta ne izgubi iz tradicijske baštine Hrvatske. U projektu želimo okupiti i pjevačice obaju entiteta kao i prezentirati i prenijeti iskustva stečena u radu s migrantima u Vojvodini. (Radionica1)

Posljednjih godina jača svijest o potrebi revitalizacije ojkana, te je intencija ovog projekta obuhvatiti vrhunske voditelje radionica, najbolje autohtone pjevačice i motivirane učesnike. Kula Jankovića kao domaćin i udruga Mostovi kao organizator, imali su "ojkačke" aktivnosti u Danima Kule 2013. i 2014. g.

Projekt će se realizirati kroz dvije radionice u Kuli Jankovića (Islam Grčki, Ravni Kotari) i Folklornoj večeri u Danima Kule 2015 g. Radionice ojkana vode iskusni i visokostručni etnomuzikolozi-istraživači, dr.sc. S. Ranković, mr.sc. Ivo Brkić (Radionica 1) i dr.sc. J. Čaleta (Radionica 2), kojima u realizaciji ovog projekta pomažu autohtoni pjevači, nositelji tradicije, iz sela Zadarskog zaleđa. U cilju što boljeg i prisnijeg kontakta, broj polaznika radionica je ograničen na 16-20 polaznika. Voditelji radionica polaznicima će održati predavanja koja će ih prije samog procesa učenja pjevanja upoznati sa specifičnim karakteristikama ovih pjevanja uz prikazivanje relevantnih audio i video primjera glazbovanja na ovom području.

Svakoga dana će se organizirati u enje ojkanja, specifično za mjesto iz kojeg dolaze demonstratori. Demonstratori će biti članovi pjevačkih sastava iz sela pretežito nastanjenim Hrvatima i sela pretežito nastanjenim Srbima.

Polaznici će kroz susret i komunikaciju s kazivačima te obilaskom (terenski rad) i snimanjima (audio i video) seoskih grupa u Ravnim Kotarima i Bukovici imati priliku zabilježiti svjedočenja nositelja tradicije o nekadašnjoj i današnjoj glazbenoj praksi vezanoj uz glazbeni izričaj *ojkanje*.

Planiramo demonstraciju i dvaju drugih tradicijskih aktivnosti, *Nijemo kolo* (mr.sc. Ivo Brkić) i vez *četverokuke* (dr.sc. Jasenka Lulić-Štarić, *Narodni muzej, Zadar*). Nijemo kolo je ples bez glazbene pratnje. Također završeno nematerijalno dobro s UNESCO-ve Liste. Zbog međusobnih razlika u izvedbi strukture i koraka kola u pojedinim selima, ovo je kolo osnovni marker lokalnoga identiteta. Nijemo kolo je usko povezano s muzičkim izričajima ojkanja, te s vezom četverokukom čine neku vrstu prepoznatljivog trojstva tradicijske kulture dinarske Hrvatske.

Očekujemo da će radionice rezultirati većim brojem novoeduciranih tradicionalnih pjevača i ojkara, prvenstveno mlađe generacije, kao i pobuditi interes za plesanje Nijemog kola te veze četverokuke.

Kroz čitavu vertikalu, od stručnog tima (ekspertni voditelji, etnomuzikolozi i etnokoreolog), preko autohtonog (lokalni demonstratori) do popularnog (KUD-ovi), u jedinstvenom ambijentu kulturnog dobra *Kule Jankovića*, dobivamo i vrhunski turistički proizvod koji prepoznaju turisti i radnici i u Benkovcu i u Zadru.

Okupljanje stručnjaka i razvoj prototipne metodologije predstavljat će pripremu za pokretanje međunarodnog projekta iz EU fondova.

Neposredni rezultati, video/audio material, te predavanja, biti će prezentirani na web stranici Mostova (www.kulajankovica.hr).

Voditelji radionica

dr. sc. Joško Čaleta, etnomuzikolog, glazbeni pedagog i dirigent, stručni suradnik na Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagreb (IEF). Teme kojima se bavi u svojim istraživanjima uglavnom su vezane uz vokalnu glazbenu tradiciju dalmatinskog primorja i zaleđa. Član je stručnih, savjetodavnih i ocjenjivanih komisija smotri i festivala diljem Hrvatske. Između ostalog, voditelj je internacionalnog Aklapela festivala u Dubrovniku pod pokroviteljstvom UNESCO-a, te umjetnički voditelj grupe Kantaduri.

dr. sc. Sanja Ranković, etnomuzikologinja iz Beograda, docentica na Katedri za etnomuzikologiju Fakulteta muzičke umjetnosti i profesorica na predmetu Tradicionalno narodno pjevanje i sviranje u muzici kojzko "Mokranjac" u Beogradu. Dr. Sanja Ranković je u svojoj doktorskoj disertaciji posebnu pažnju posvetila problemu "groktanja" ("ojkanja") u Vojvodini, koje njeguje srpsko stanovništvo porijeklom iz dinarskih oblasti Hrvatske i Bosne. S. Ranković se aktivno bavi otkrivanjem ove vještine..

mr.sc. Ivo Brkić, etnomuzikolog i etnokoreolog iz Zadra, dugogodišnji vanjski suradnik Narodnog muzeja u Zadru, koji upravo dovrzava doktorsku disertaciju s temom "Glazbeni folklor u Bukovici i Ravnim Kotarima".

Autor projekta Duga iznad Kule : Ilija Krneta, dipl. politolog, jedan od osnivača i prvi predsjednik Zbora novinara medija nacionalnih manjina Hrvatskog novinarskog društva.

Koordinatorica projekta: dr.sc. Nataša Desnica-Žerjavić, članica Upravnog odbora udruge Mostovi i predstavnica vlasnika Kule

Predsjednik Upravnog odbora udruge Mostovi: dr. sc. Uroš Desnica, dipl.ing., znanstveni savjetnik u trajnom zvanju, Institut Ruđer Bošković Zagreb

Napomena:

Mjesto radionica je **Kula Stojana Jankovića** u Islamu Gr kom, op ina Benkovac, Zadarska Oupanija. Kao vrlo vrijedno kulturno dobro, Ministarstvo kulture RH obnavlja Kulu kontinuirano od 2003 g. Iniciran je niz aktivnosti s ciljem revitalizacije Kule Stojana Jankovića i pripadajućeg *arboretuma* kao područja značajnog kulturno-povijesnog i prirodnog naslijeđa. Te aktivnosti Mostovi vrlo uspješno provode s velikim brojem partnera (Sveučilišta u Zadru i Zagrebu, zatim ne-profitne organizacije kao Centar za Mirovne studije, Zagreb, lokalne Udruge. itd.)

Aktivnosti u Kuli imaju, u pricipu, vrlo široki odjek u medijima, koje su značajno pridonijele prepoznatljivosti Kule, ali i značajna obnove kulturne baštine

Prikupljena lista medijskih odjeka 2012, 2013 i 2014 g, ima više stotina jedinica! Dio medijskih odjeka . TV priloga, video-zapisa, te izbor napisa u tiskanim medijima-prenesen je u cijelosti na stranicama: <http://www.kulajankovica.hr/drustvo/kula-u-medijima/>, i na stranicama <http://kula-jankovica.unizg.hr/hr/> (posebno u rubrikama Aktivnosti i Novosti). Za očekivati je da će i ove aktivnosti također imati izvrstan medijski odjek.